

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VIII. volební období

86/0

Návrh poslanců Dominika Feriho, Miroslava Kalouska, Heleny Langšádlové, Markéty Pekarové Adamové, Karla Schwarzenberga, Františka Váchy a Vlastimila Válka na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zástupce předkladatele: Feri D. a další
Doručeno poslancům: 14. února 2018 v 10:45

ZÁKON

ze dne.....2018,

kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna občanského soudního řádu

Čl. I

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 36/1967 Sb., zákona č. 158/1969 Sb., zákona č. 49/1973 Sb., zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 133/1982 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 328/1991 Sb., zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 263/1992 Sb., zákona č. 24/1993 Sb., zákona č. 171/1993 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 152/1994 Sb., zákona č. 216/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona č. 247/1995 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 31/1996 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 269/1996 Sb., zákona č. 202/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 2/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 46/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 130/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 367/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 137/2001 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 276/2001 Sb., zákona č. 317/2001 Sb., zákona č. 451/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 476/2002 Sb., zákona č. 88/2003 Sb., zákona č. 120/2004 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 153/2004 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 340/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 554/2004 Sb., zákona č. 555/2004 Sb., zákona č. 628/2004 Sb., zákona č. 59/2005 Sb., zákona č. 170/2005 Sb., zákona č. 205/2005 Sb., zákona č. 216/2005 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 133/2006 Sb., zákona č. 134/2006 Sb., zákona č. 135/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 216/2006 Sb., zákona č. 233/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., zákona č. 308/2006 Sb., zákona č. 315/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 104/2008 Sb., zákona č. 123/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 259/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 295/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 198/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 420/2009 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 48/2010 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 69/2011 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 80/2011 Sb., zákona č. 139/2011 Sb., zákona č. 186/2011 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 218/2011 Sb., zákona č. 355/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č.

147/2012 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 202/2012 Sb., zákona č. 334/2012 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 369/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 404/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 293/2013 Sb., zákona č. 252/2014 Sb., zákona č. 87/2015 Sb., zákona č. 139/2015 Sb., zákona č. 164/2015 Sb., zákona č. 205/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 222/2017 Sb., zákona č. 258/2017 Sb., zákona č. 291/2017 Sb., zákona č. 296/2017 Sb. a zákona č. 365/2017 Sb.

se mění takto:

1. V § 14 odst. 1 se slova „a přisedící“ zrušují.
2. V § 14 odst. 4 se slovo „(přisedícího)“ zrušuje.
3. V § 15 odst. 1 se slova „nebo přisedící“ zrušují.
4. V § 15 odst. 2 se slovo „(přisedícího)“ zrušuje.
5. V § 15a odst. 1 se slova „a přisedících“ zrušují.
6. V § 15a odst. 2 se slovo „(přisedícího)“ zrušuje.
7. V § 15a odst. 2 se slovo „(přisedící)“ zrušuje.
8. V § 15a odst. 2 se slovo „(přisedících)“ zrušuje.
9. V § 15a odst. 3 se slovo „(přisedícímu)“ zrušuje.
10. V § 15b odst. 1 se slovo „(přisedících)“ zrušuje.
11. V § 16 odst. 1 se slova „nebo přisedící“ zrušují.
12. V § 16 odst. 3 se slovo „(přisedícího)“ zrušuje.
13. V § 16a odst. 1 a 2 se slovo „(přisedící)“ zrušuje.
14. V § 16a odst. 1 se slovo „(přisedícího)“ zrušuje.
15. V § 36a odstavec 1 zní:

„(1) V řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje samosoudce.“.

16. V § 36a se odstavec 2 zrušuje.

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 2.

17. V § 37 odst. 2 se věta poslední nahrazuje větou „Mladší soudci hlasují před staršími a předseda senátu hlasuje poslední.“.

18. V § 40a odst. 1 se slovo „přisedící,“ zrušuje.

19. V § 157 odst. 1 se slova „a přisedících“ zrušují.
20. V § 169 odst. 1 se slova „a přisedících“ zrušují.
21. V § 205 odst. 2 písm. a) se slovo „(přisedící)“ zrušuje.
22. V § 205a písm. a) se slovo „(přisedícího)“ zrušuje.
23. V § 229 odst. 1 písm. e) se slova „nebo přisedící“ zrušují.
24. V § 229 odst. 1 písm. g) se slova „nebo přisedícího“ zrušují.

Čl. II

Přechodné ustanovení

V řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se do jejich pravomocného skončení postupuje podle dosavadních právních předpisů.

ČÁST DRUHÁ

ÚČINNOST

Čl. III

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. 9. 2018.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. Obecná část

a) Zhodnocení platného právního stavu

Právní úprava účasti laického prvku v soudním řízení je zakotvena především v těchto právních předpisech:

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů,
2. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů,
3. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů,
4. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů,
5. Vyhláška č. 44/1992 Sb., o náhradách za vykonávání funkce přísedícího, ve znění vyhlášky č. 313/1995 Sb.

Podle ustanovení § 35 odst. 2 zákona o soudech a soudcích se senáty okresního soudu skládají z předsedy senátu a 2 přísedících. Ustanovení § 36a občanského soudního řádu pak stanoví, že v řízení před okresními soudy jedná a rozhoduje senát ve věcech pracovněprávních a v dalších sporech, o nichž to stanoví zákon. Žádný takový zákon není, takže v občanském soudním řízení rozhoduje senát okresního soudu pouze ve věcech pracovněprávních.

V občanském soudním řízení před krajským soudem jako soudem prvního stupně jedná a rozhoduje samosoudce; senát jedná a rozhoduje v řízení v prvním stupni, stanoví-li tak zákon, a v odvolacím řízení. V prvním stupni u krajského soudu rozhoduje senát složený pouze ze soudců.

b) Odůvodnění hlavních principů a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Předkládaný návrh ruší institut přísedících v občanském soudním řízení, neboť účast laického prvku na rozhodování civilních sporů se v současné době jeví jako nepřínosná a ne hospodárná. Podle platné právní úpravy nyní přísedící rozhodují pouze pracovněprávní věci. Dle odhadu Ministerstva spravedlnosti tvoří tato agenda pouze 5 % případů projednávaných u okresních soudů.

Obdobný návrh připravovalo Ministerstvo spravedlnosti v roce 2010. Tehdy bylo ovšem navrhováno obecné zrušení účasti přísedících v senátech okresních soudů, tedy i v případě trestního řízení. Předkládaný návrh zákona omezuje rušení účasti přísedících pouze na občanské soudní řízení.

V souvislosti s chystanou novelou obeslalo Ministerstvo spravedlnosti krajské soudy s žádostí o vyjádření k této problematice. Ze zaslaných stanovisek soudů vyplynuly následující poznatky:

1. o výkon funkce přísedících není dlouhodobě větší zájem,
2. řada přísedících přistupuje k výkonu funkce liknavě, nedostavuje se bez omluvy a v řadě případů je z tohoto důvodu jednání nutné odročovat,

3. účast přísedících u soudních jednání je v převážné míře pasivní a formální,
4. přísedící nejsou zpravidla patřičně odborně vzděláni a nemají ani potřebné právní znalosti; soudce musí své přísedící „neprávníky“ před samotným jednáním seznámit s právní úpravou a judikaturou týkající se konkrétní věci, což řízení zdržuje,
5. soudce nemůže vydat žádné rozhodnutí, i když se nejedná o rozsudek ve věci samé (jako např. platební rozkaz, připuštění změny žaloby, zastavení řízení pro zpětvzetí žaloby či pro nezaplacení soudního poplatku, odmítnutí žaloby) sám, ale vše musí rozhodovat v senátu, což opět může působit průtahy v řízení.

Přestože od přípravy návrhu Ministerstva spravedlnosti již uplynulo delší časové období, uvedené závěry stále platí. Na přísedící nejsou zákonem kladeny žádné zvláštní požadavky na vzdělání nebo odbornost. Podle § 60 zákona o soudech a soudcích postačuje svéprávnost, bezúhonnost a věk nejméně 30 let. Současně není funkce přísedícího náležitě finančně ohodnocena, protože za jeden den jednání přísluší přísedícímu paušální náhrada za výkon funkce ve výši 150 Kč, což mnoho potenciálních kvalitních zájemců o tuto funkci může odradit. Přesto však mohou dva přísedící přehlasovat předsedu senátu, protože mají dle zákona stejná procesní práva.

Z pohledu současného společenského a právního vývoje lze konstatovat, že problematika pracovněprávních sporů rozhodovaných u okresních soudů v senátech je sice specifická, ale ne natolik, aby zde byl nutný tzv. laický prvek. Pracovněprávní spory jsou z lidského hlediska stejně citlivé jako např. spory vyplývající z rodinného práva. Jako každá oblast je i oblast pracovněprávní upravena podrobně zákonem a Nejvyšší soud k ní vydal bohatou judikaturu. Prostor pro uvážení soudu zde není širší než v jiných oblastech sporů.

Je tedy zřejmé, že zrušení senátního rozhodování ve věcech pracovního práva u okresních soudů nepřinese zhoršení kvality soudního rozhodování. Navíc pracovněprávní spory tvoří pouze malou část agendy civilního soudnictví.

U rozhodování soudů v civilních věcech byly historické důvody pro začlenění laického prvku do soudního rozhodování dávno společenským vývojem překonány (kdysi to byla snaha o demokratizaci soudnictví a v části jak v civilních, tak někdy i v trestních věcech i požadavek větší odborné mimoprávní kvalifikace soudního senátu). Není nejmenšího důvodu se domnívat, že by v současné době soudce bez právnického vzdělání byl demokratičtější článkem soudní soustavy než soudce profesionál. Zkušenosti řady soudců s laickou účastí na soudním rozhodování nepřisvědčují její nutnosti a lze mít za to, že její vliv na úroveň právní kultury lze označit za zanedbatelný a v některých případech dokonce i za negativní. K právní kultuře společnosti náleží nejen soudcovská nezávislost, tedy možnost právo aplikovat bez obav, nestranně a nezaopatě, ale i postavení soudců ve společnosti a jejich vzdělání, a to nejen právnické, ale i všeobecné. Z tohoto pohledu pak vyvstává otázka, nakolik může právní kultuře a spravedlnosti rozhodování prospět účast laiků na rozhodování soudů.

Naproti tomu zapojování laiků do soudního rozhodování ve věcech trestních formou přísedících nebo porot je nejen v Evropě standardem a tradicí. Význam laického prvku v trestním řízení bývá vysvětlován jednak funkcí kontrolní (brání byrokratizaci justice, brání „kabinetní“ justici), dále funkcí výchovnou ve vztahu k přísedícím, ale i k obviněnému a veřejnosti, a funkcí korekční ve smyslu korekce „profesní slepoty“ soudců. Z tohoto důvodu návrh ponechává institut přísedících v trestním řízení, ačkoliv do budoucna by bylo žádoucí uvažovat přinejmenším o nastavení přísnějších požadavků na výkon této funkce a úpravě odměňování přísedících.

c) Předpokládané hospodářské a finanční dosahy navrhované úpravy na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí

Navrhovaná právní úprava nebude mít negativní dopad na veřejné rozpočty. Vzhledem k úbytku agendy, která v současné době připadá senátům s přísedícími, je naopak možné předpokládat mírně pozitivní dopad na veřejné rozpočty, protože se ušetří prostředky, které by jinak byly vyplaceny přísedícím v občanském soudním řízení.

d) Soulad návrhu zákona s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy a s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána i s ústavním pořádkem České republiky. Žádné mezinárodní úmluvy, které by Českou republiku zavazovaly k zapojování přísedících do rozhodování pracovněprávních sporů, neexistují.

Čl. 94 odst. 2 Ústavy České republiky pak uvádí, že „zákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané“. Zastoupení občanů v soudním řízení je tak ponecháno na vůli zákonodárce. Ani případná změna právní úpravy, která by znamenala kompletní vypuštění laického prvku ze soudního rozhodování, by tedy nevedla k porušení ústavního pořádku České republiky.

II. Zvláštní část

K části první

K čl. I.

K bodům 1 až 14 a 17 až 24 (§ 14 až 16a a § 37 odst. 2, § 40a odst. 1, § 157 odst. 1, § 169 odst. 1, § 205 odst. 2 písm. a), § 205a odst. 1 písm. a), § 229 odst. 1 písm. e) a g)):

Tyto novelizační body jsou legislativně-technickým provedením zrušení institutu přísedících v občanském soudním řízení. Potřeba senátního rozhodování s laickým prvkem se v prvním stupni v praxi ukázala jako nadbytečná. Změna zjednoduší práci soudců a zároveň zvýší jejich odpovědnost. Vedle toho je třeba zdůraznit i skutečnost, že se české soudnictví dlouhodobě potýká s nedostatečným zájmem o výkon funkce přísedícího.

Současná právní úprava je pozůstatkem dřívější úpravy, podle které se na rozhodování soudů podíleli tzv. soudci z lidu. V občanském soudním řízení se účast přísedících jakožto zástupců laického prvku při rozhodování sporů vztahuje již výlučně na věci pracovní. Kromě tohoto typu sporů zákonodárce přísedícím podíl na rozhodování soudů v občanském soudním řízení nesvěřil, a to přesto, že zákon předpokládá, že se tak stane. Pro takové vyčleňování pracovních sporů mimo rámec ostatních věcí v občanském soudním řízení však v současné době neexistuje žádný důvod.

K bodu 15 až 16 (§ 36a odst. 1 a 2):

U okresních soudů se senát skládá z předsedy senátu, kterým je soudce, a dvou přísedících. Jelikož navrhovaná právní úprava již napříště s účastí přísedících na rozhodování soudů v občanském soudním řízení nepočítá, je zapotřebí změnit rovněž ustanovení § 36a občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, upravující způsob rozhodování okresních soudů v občanském soudním řízení. Tyto novelizační body tak před okresním soudem zavádějí způsob jednání a rozhodování samosoudcem, a to bezvýjimečně.

K čl. II.

Navrhuje se zakotvit použití dosavadních právních předpisů pro řízení, která byla zahájena předem nabytí účinnosti předkládaného návrhu.

K části druhé

Účinnost předkládaného právního předpisu se navrhuje stanovit na 1. září 2018.

V Praze dne 13. února 2018

Dominik Feri, v. r.

Miroslav Kalousek, v. r.

Helena Langšádlová, v. r.

Markéta Pekarová Adamová, v. r.

Karel Schwarzenberg, v. r.

František Vácha, v. r.

Vlastimil Válek, v. r.

§ 14

(1) Soudci ~~a předsedí~~ jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.

(2) U soudu vyššího stupně jsou vyloučeni i soudci, kteří projednávali nebo rozhodovali věc u soudu nižšího stupně, a naopak. Totéž platí, jde-li o rozhodování o dovolání.

(3) Z projednávání a rozhodnutí žaloby pro zmatečnost jsou vyloučeni také soudci, kteří žalobou napadené rozhodnutí vydali nebo věc projednávali.

(4) Důvodem k vyloučení soudce ~~(předsedícího)~~ nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce ~~(předsedícího)~~ v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

§ 15

(1) Jakmile se soudce ~~nebo předsedí~~ dozví o skutečnosti, pro kterou je vyloučen, oznámí ji neprodleně předsedovi soudu. V řízení lze zatím učinit jen takové úkony, které nesnesou odkladu.

(2) Předseda soudu určí podle rozvrhu práce místo soudce ~~(předsedícího)~~ uvedeného v odstavci 1 jiného soudce ~~(předsedícího)~~ nebo, týká-li se oznámení všech členů senátu, přikáže věc jinému senátu; není-li to možné, předloží věc k rozhodnutí podle § 12 odst. 1. Jde-li o vyloučení podle § 14 odst. 1 a předseda soudu má za to, že tu není důvod pochybovat o nepodjatosti soudce ~~(předsedícího)~~, předloží věc k rozhodnutí soudu uvedenému v § 16 odst. 1.

§ 15a

(1) Účastníci mají právo vyjádřit se k osobám soudců ~~a předsedících~~, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout. O tom musí být soudem poučeni.

(2) Účastník je povinen námitku podjatosti soudce ~~(předsedícího)~~ uplatnit nejpozději při prvním jednání, kterého se zúčastnil soudce ~~(předsedící)~~, o jehož vyloučení jde; nevěděl-li v této době o důvodu vyloučení nebo vznikl-li tento důvod později, může námitku uplatnit do 15 dnů po té, co se o něm dozvěděl. Později může námitku podjatosti účastník uplatnit jen tehdy, jestliže nebyl soudem poučen o svém právu vyjádřit se k osobám soudců ~~(předsedících)~~.

(3) V námitce podjatosti musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému soudci ~~(předsedícímu)~~ směřuje, v čem je spatřován důvod pochybnosti o jeho nepodjatosti, popřípadě kdy se o něm účastník podávající námitku dozvěděl, a jakými důkazy může být prokázán.

§ 15b

(1) K rozhodnutí o námitce podjatosti soud věc předloží s vyjádřením dotčených soudců ~~(předsedících)~~ svému nadřízenému soudu. V řízení lze zatím učinit jen takové úkony, které nesnesou odkladu.

(2) Ustanovení odstavce 1 neplatí, byla-li námitka uplatněna před nebo v průběhu jednání, při němž byla věc rozhodnuta, a má-li soud za to, že námitka není důvodná.

(3) Ustanovení odstavce 1 neplatí také tehdy, uplatnil-li účastník v námitce stejné okolnosti, o nichž bylo nadřízeným soudem (jiným senátem Nejvyššího soudu) již rozhodnuto, nebo je-li námitka zjevně opožděná.

§ 16

(1) O tom, zda je soudce ~~nebo předseda~~ vyloučen, rozhodne nadřízený soud v senátě. O vyloučení soudců Nejvyššího soudu rozhodne jiný senát téhož soudu.

(2) Opožděně podanou námitku (§ 15a odst. 2) soud uvedený v odstavci 1 odmítne.

(3) Dokazování k prokázání důvodu vyloučení soudce ~~(předsedy)~~ provede soud uvedený v odstavci 1 buď sám nebo prostřednictvím dožádaného soudu. Neprovádí-li se dokazování, není třeba k rozhodnutí podle odstavců 1 a 2 nařizovat jednání.

§ 16a

(1) Jestliže bylo rozhodnuto, že soudce ~~(předseda)~~ je vyloučen, předseda soudu podle rozvrhu práce určí místo něho jiného soudce ~~(předsedy)~~ nebo, jestliže byli vyloučeni všichni členové senátu, přikáže věc jinému senátu; není-li to možné, předloží věc k rozhodnutí podle § 12 odst. 1.

(2) Bylo-li rozhodnutí odvolacím nebo dovolacím soudem anebo na základě žaloby pro zmatečnost zrušeno proto, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce ~~(předseda)~~, nebo nařídil-li odvolací nebo dovolací soud, aby věc v dalším řízení projednal a rozhodl jiný senát (samosoudce), postupuje se obdobně podle odstavce 1.

§ 36a

~~(1) V řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje senát:~~

~~a) ve věcech pracovních;~~

~~b) v dalších věcech, o nichž to stanoví zákon.~~

(1) V řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje samosoudce.

~~(2) V ostatních věcech jedná a rozhoduje v řízení před okresním soudem samosoudce.~~

~~(3)~~ **(2)** V řízení před krajským soudem jako soudem prvního stupně jedná a rozhoduje samosoudce; senát jedná a rozhoduje v řízení v prvním stupni, stanoví-li tak zákon, a v odvolacím řízení.

§ 37

(1) Senát rozhoduje po poradě; kromě členů senátu a zapisovatele nesmí být nikdo jiný poradě přítomen.

(2) K rozhodnutí je třeba většiny hlasů, přičemž hlasovat jsou povinni všichni členové senátu. Hlasování řídí předseda senátu. ~~Předseda hlasuje před soudci a mladší soudci (předseda) před staršími, předseda senátu hlasuje poslední. Mladší soudci hlasují před staršími a předseda senátu hlasuje poslední.~~

§ 40a

(1) Jsou-li v řízení projednávány utajované informace, je předseda senátu povinen ~~předsedět~~, účastníky, osoby oprávněné za ně jednat (§ 21 až 21b), zástupce účastníků, znalce, tlumočníky, osoby uvedené v § 116 odst. 3 a další osoby, které se podle zákona musí zúčastnit řízení, předem podle zvláštního právního předpisu poučit^{56a)}. Písemný záznam o tomto poučení založí předseda senátu do spisu a jeho kopii zašle nejpozději do 30 dnů ode dne poučení Národnímu bezpečnostnímu úřadu.

(2) Poučení podle odstavce 1 není potřebné u těch osob, které se prokáží platným osvědčením fyzické osoby pro příslušný stupeň utajení utajovaných informací a poučením, vydanými podle zvláštního právního předpisu^{56a)}.

§ 157

(1) Není-li stanoveno jinak, v písemném vyhotovení rozsudku se po slovech "Jménem republiky" uvede označení soudu, jména a příjmení soudců ~~a předsedících~~, přesné označení účastníků a jejich zástupců, účast státního zastupitelství a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, označení projednávané věci, znění výroku, odůvodnění, poučení o tom, zda je přípustný opravný prostředek nepočítaje v to žalobu na obnovu řízení a pro zmatečnost, a o lhůtě a místě k jeho podání, poučení o možnosti výkonu rozhodnutí a den a místo vyhlášení. Je-li to možné, uvede se v označení účastníků též jejich datum narození (identifikační číslo).

(2) Není-li dále stanoveno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé. Odůvodnění uvedené v písemném vyhotovení rozsudku musí být v souladu s vyhlášeným odůvodněním.

(3) V odůvodnění rozsudku pro uznání nebo rozsudku pro zmeškání uvede soud pouze předmět řízení a stručně vyloží důvody, pro které rozhodl rozsudkem pro uznání nebo rozsudkem pro zmeškání.

(4) V odůvodnění rozsudku, proti němuž není odvolání přípustné nebo proti němuž se účastníci odvolání vzdali (§ 207 odst. 1), soud uvede pouze předmět řízení, závěr o skutkovém stavu a stručné právní posouzení věci.

§ 169

(1) Není-li stanoveno jinak, ve vyhotovení usnesení se uvede, který soud je vydal, jména a příjmení soudců ~~a předsedících~~, označení účastníků, jejich zástupců a věci, výrok, odůvodnění, poučení o tom, zda je přípustný opravný prostředek nepočítaje v to žalobu na obnovu řízení a pro zmatečnost, a o lhůtě a místě k jeho podání, a den a místo vydání usnesení.

(2) Vyhotovení každého usnesení, kterým se zcela vyhovuje návrhu na předběžné opatření, návrhu na zajištění důkazu, návrhu na zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví nebo jinému návrhu, jemuž nikdo neodporoval, nebo usnesení, které se týká vedení řízení, anebo usnesení podle § 104a, nemusí obsahovat odůvodnění. Odůvodnění nemusí obsahovat rovněž usnesení, kterým bylo rozhodnuto nikoli ve věci samé, připouští-li to povaha této

věci a je-li z obsahu spisu zřejmé, na základě jakých skutečností bylo rozhodnuto; v tomto případě se ve výroku usnesení uvedou zákonná ustanovení, jichž bylo použito, a důvod rozhodnutí.

(3) Jestliže se usnesení nedoručuje, stačí v písemném vyhotovení uvést výrok a den vydání.

(4) Pro odůvodnění usnesení, jímž se rozhoduje ve věci samé, platí obdobně § 157 odst. 2 a 4.

§ 205

(1) V odvolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se napadá, v čem je spatřována nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu (odvolací důvod) a čeho se odvolatel domáhá (odvolací návrh).

(2) Odvolání proti rozsudku nebo usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé, lze odůvodnit jen tím, že

a) nebyly splněny podmínky řízení, rozhodoval věcně nepříslušný soud prvního stupně, rozhodnutí soudu prvního stupně vydal vyloučený soudce (~~předseda~~) nebo soud prvního stupně byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát,

b) soud prvního stupně nepřihlédl k odvolatelem tvrzeným skutečnostem nebo k jím označeným důkazům, ačkoliv k tomu nebyly splněny předpoklady podle § 118b nebo § 175 odst. 4 části první věty za středníkem,

c) řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci,

d) soud prvního stupně neúplně zjistil skutkový stav věci, neboť neprovedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností,

e) soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním,

f) dosud zjištěný skutkový stav neobstojí, neboť tu jsou další skutečnosti nebo jiné důkazy, které nebyly dosud uplatněny (§ 205a),

g) rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

(3) Odvolatel může bez souhlasu soudu měnit odvolací návrhy a odvolací důvody i po uplynutí lhůty k odvolání.

(4) Rozsah, v jakém se rozhodnutí napadá, může odvolatel měnit jen v průběhu trvání lhůty k odvolání.

§ 205a

skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže

a) se týkají podmínek řízení, věcné příslušnosti soudu, vyloučení soudce (~~předsedy~~) nebo obsazení soudu;

b) jimi má být prokázáno, že v řízení došlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci;

c) jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně;

d) jimi má být splněna povinnost tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti nebo důkazní povinnost, a to za předpokladu, že pro nesplnění některé z uvedených povinností neměl odvolatel ve věci úspěch a že odvolatel nebyl řádně poučen podle § 118a odst. 1 až 3;

e) odvolatel nebyl řádně poučen podle § 119a odst. 1;

f) nastaly (vznikly) po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně.

§ 229

(1) Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže

a) bylo rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudů,

b) ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník, neměl způsobilost být účastníkem řízení,

c) účastník řízení neměl procesní způsobilost nebo nemohl před soudem vystupovat (§ 29 odst. 2) a nebyl řádně zastoupen,

d) nebyl podán návrh na zahájení řízení, ačkoliv podle zákona ho bylo třeba,

e) rozhodoval vyloučený soudce ~~nebo předseda,~~

f) soud byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát,

g) bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce ~~nebo předsedícího,~~

h) účastníku řízení byl ustanoven opatrovník z důvodu neznámého pobytu nebo proto, že se mu nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, ačkoliv k takovému opatření nebyly splněny předpoklady.

(2) Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout také pravomocný rozsudek soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu nebo pravomocné usnesení těchto soudů, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, anebo pravomocný platební rozkaz (směnečný a šekový platební rozkaz) nebo elektronický platební rozkaz, jestliže

a) v téže věci bylo již dříve zahájeno řízení,

b) v téže věci bylo dříve pravomocně rozhodnuto,

c) odvolacím soudem byl pravomocně zamítnut návrh na nařízení výkonu těchto rozhodnutí nebo pravomocně zastaven výkon rozhodnutí z důvodu, že povinnosti rozsudkem, usnesením nebo platebním rozkazem uložené nelze vykonat (§ 261a).

(3) Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout též pravomocný rozsudek odvolacího soudu nebo jeho pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jestliže mu byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Totéž platí, jde-li o pravomocný rozsudek soudu prvního stupně, proti němuž není odvolání přípustné podle § 202 odst. 2.

(4) Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout rovněž pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení, jakož i pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání nebo dovolání pro opožděnost.